

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

mint felülvizsgálati bíróság

Gfv. IX. 30. 211/2010/10. szám

A Magyar Köztársaság nevében!

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Balogh Péter ügyvéd által képviselt **felperesnek**, dr. Kende Tamás ügyvéd által képviselt **I. rendű**, **II. rendű**, dr. Sipos Ágnes ügyvéd által képviselt **III. rendű**, dr. Ferencz László ügyvéd által képviselt **IV. rendű**, dr. Szabó János ügyvéd által képviselt **V. rendű alperes** ellen kártérítés és más iránt a Fővárosi Bíróságnál 8.G.40.143/2004. szám alatt és a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.505/2009/18. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen a felperes és a III. rendű alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2010. október 26. napján tartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 13. Gf.40.505/2009/18. számú ítéletét a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részében nem érinti, felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az I.r. alperesnek 2,000.000 (Kettőmillió) forint, a III. r. alperesnek 500.000 (Ötszázezer) forint, a IV. r. alperesnek 550.000 (Ötszázötvenezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelem szempontjából irányadó tényállás szerint a felperes és a II.r. alperes között 1997. év végétől kezdődően üzleti kapcsolat állt fenn, a felperes bizományi szerződés alapján zöldség és gyümölcs árut importált a II.r. alperes részére, amelyet a II.r. alperes a saját nevében értékesített.

2000. január 21-én a felperes mint hitelező a II. és III. r. alperesek mint egyetemleges adósok forgóeszköz finanszírozási szerződést kötöttek, amelyben a felperes 500.000 DEM keretösszegű hitelt nyújtott a II.r. alperesnek.

2000. szeptember 19-én a felperes mint hitelező és a II. r. alperes mint adós, valamint a III. és IV. r. alperesek mint adóstársak között létrejött hitelszerződésben a felperes 50,000.000 Ft forgóeszköz finanszírozási hitel nyújtását vállalta azzal a feltétellel, hogy közötte és a II. r. alperes között a kereskedelmi kapcsolat fennmarad és annak éves mértéke eléri az évi 1,000.000,000 Ft-ot.

A II. r. alperes 2002. november 26-án szállítási szerződést kötött az I.r. alperessel mint megrendelővel zöldség és gyümölcsáru szállítására.

2002. november 28-án a felperes mint engedményes a II.r. alperes pedig mint engedményező által kötött engedményezési szerződésben a II.r. alperes a felperesre engedményezte az I.r. alperessel szemben a 2002. november 26-án kötött szállítási szerződésből eredő valamennyi követelését oly módon, hogy a II.r. alperes által benyújtott számlákat az I.r. alperes a felperesnek tartozik megfizetni az engedményezési szerződés kézhezvételét követően.

2002. december 18-án a II.r. alperes követelés vásárlására vonatkozó ún. faktoring szerződést kötött az V. r. alperessel, amelyben az V. rendű alperes vállalta, hogy megvásárolja a II. r. alperesnek az I.r. alperessel szemben fennálló követeléseit, ezáltal az engedményezés szabályai szerint az I.r. alperessel szembeni követelések jogosultjává vált. Az I.r. alperes az erről szóló, a II.r. alperestől származó értesítést még ezen a napon tudomásul vette, ezt követően az V. r. alperesnek teljesített.

2003. január 14-én a felperes valamint a II.r. alperes képviselőjében eljáró III.r. alperes emlékeztetőt vettek fel, ebben a II.r. alperes jelezte, hogy az V. r. alperessel faktoring szerződést fog kötni az I.r. alperessel szemben kiállított számlák vonatkozásában.

A felperes 2003. március 26-án értesítette az I.r. alperest a II.r. alperessel 2002. november 28-án kötött engedményezési szerződésről, az I.r. alperes azonban ennek ellenére továbbra is az V. r. alperesnek teljesített.

A felperes a módosított keresetében többek között 160,105.215 Ft és ennek 2003. március 26-ától járó késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az I.r. alperest, míg a II.r. alperes mögöttes kezesi felelősségének megállapítását kérte a fenti összeg tekintetében. Keresetét az I.r. alperessel szemben többek között a Ptk. 328. §-ának (1) - (4) bekezdésére, a 329. §-ának (1) bekezdésére, tényalapját a 2002. november 28-án kötött engedményezési szerződésre alapította. A II.r. alperest mint az engedményezett követelésért kezesként felelős engedményezőt a Ptk. 330. §-ának (1) bekezdése szerint kérte marasztalni.

A fentiekén túl a II., III. és a IV. r. alpereseket egyetemlegesen kérte kötelezni 50,000.000 Ft tőke és ennek 2000. december 1-től járó késedelmi kamatai megfizetésére. Ez utóbbi keresetét a Ptk. 242. §-ának (1) bekezdésére, 337. §-ának (1) bekezdésére és az 523.

§-ának (1) bekezdésére, a tényalapját pedig a 2000. szeptember 19-én kelt hitelszerződésre alapította.

Végül kérte annak megállapítását, hogy a II. és V.r. alperesek által 2002. december 18-án kötött faktoring szerződés, továbbá az ahhoz kapcsolódó értesítő levél a követelések engedményezéséről a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése szerint semmis.

A felperes álláspontja szerint a II.r. alperes az 1997. december 18-án kötött és 2001. október 17-én módosított bizományi szerződés alapján köteles helytállni az áruszállításból eredő követeléseikért. A II. r. alperes arról tájékoztatta, hogy faktoring szerződést köt az V. r. alperessel, így a követeléséhez a faktoráló bankon keresztül fog hozzájutni. A 2003. január 14-ei egyeztetés során a II.r. alperes megtévesztette azzal, hogy nem tájékoztatta a faktoring szerződés korábbi megkötéséről, ezért csak 2003. március 26-án nyújtotta be az engedményezési szerződést az I.r. alperesnek. Mivel ezen szerződés megkötése megelőzte a faktoring szerződést, az I.r. alperesnek ezt az engedményezési szerződést kellett volna teljesítenie.

Hivatkozott arra, hogy a faktoring szerződés azért érvénytelen, mert a II.r. alperes 2002. december 18-án olyan követelést engedményezett, amely már nem állt a tulajdonában, így a szerződés a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése szerint semmis.

Az 50,000.000 Ft forgóeszköz hitelt a felperesi álláspont szerint a 2000. szeptember 19-én kötött hitelszerződés szerint a II., III. és a IV. r. alperesek egyetemlegesen kötelesek visszafizetni.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokon eljáró Fővárosi Bíróság a 8.G.40.143/2004/144. számú ítéletében a felperesnek az I., III., IV. és V. rendű alperesekkel szembeni keresetét elutasította. A II. r. alperest a szállított áru ellenértékéért a Ptk. 379. §-a alapján 160,105.225 Ft-ban és annak 2003. március 26-ától járó késedelmi kamataiban, valamint 3,933.600 Ft perköltségben marasztalta. Az volt a jogi álláspontja, hogy a felperes és a II.r. alperes között 2002. november 28-án az engedményezési szerződés érvényesen létrejött. Ezt a felek a 2003. január 14-én felvett emlékeztetőben módosították. A felperes ekkor arról értesült, hogy a II.r. alperes a későbbiekben fog faktor céget igénybe venni. Az I. r. alperest a II. r. alperes 2002. december 18-án értesítette a faktoring szerződés megkötéséről, így az I.r. alperes a Ptk. 328.§-ának (4) bekezdése szerint az V. r. alperes részére volt köteles teljesíteni. A felperesnek az I.r. alperessel szemben támasztott keresetét ezért elutasította.

Az 50,000.000 Ft hitel nyújtására vonatkozóan megállapította, hogy alapbizonylatok nem álltak rendelkezésre, így nem találta bizonyítottnak azt, hogy ez az összeg a felperes és a II. r. alperes között 500.000 DEM nyújtására vonatkozó szerződés elszámolását követően kölcsönként fennmaradt volna. Erre

figyelemmel a II., III. és IV. r. alperesekkel szemben az 50,000.000 Ft és járulékai iránti keresetet elutasította. A faktoring szerződéssel kapcsolatosan megállapította, hogy e szerződés vonatkozásában érvénytelenségi ok nem áll fenn.

A Fővárosi Ítéltábla a felperes és a III. r. alperes fellebbezése folytán hozott 13.Gf.40.505/2009/18. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyta helyben, hogy a II. r. alperes kamatfizetési kötelezettségét mellőzte, mert az ezirányú keresetétől a felperes a II.r. alperessel szemben elállt.

Nem fogadta el a III. r. alperes jogi álláspontját avonatkozásban, hogy a perbehozott 2002. november 28-án kötött engedményezési szerződés nem jött létre. Álláspontja szerint az engedményezési szerződés az I. és a II. r. alperesek között létrejött szállítási szerződésből eredő számlakövetelésekre vonatkozott. Az a körülmény, hogy a felek nem jelölték meg, hogy ki értesíti a kötelezettet jogi jelentőséggel nem bír és annak sincs jogi jelentősége, hogy a szerződő felek milyen szándékkal kötötték meg az engedményezési szerződést. Megállapította, hogy a 2003. január 14-én kelt emlékeztető a létrejött engedményezési szerződést pontosította. A II. r. alperes az I.r. alperessel szembeni, meghatározott szerződésből eredő jövőbeni követeléseket engedményezett, az engedményezési szerződés változatlan formában fennmaradt. A másodfokú bíróság megítélése szerint e szerződés ingyenesnek nem volt tekinthető. Mivel az I.r. alperest először a II. és V. r. alperesek között létrejött engedményezési szerződésről értesítették, - az alanycsere a szerződésben az értesítéssel megtörtént - az I.r. alperes már nem vehette figyelembe a felperes által 2003. március 26-án hozzá megküldött engedményezési szerződést. Az I.r. alperes az értesítés ellenére is köteles volt az V. r. alperes részére folytatni a teljesítést. Álláspontja szerint az engedményezési szerződés nem abszolút hatályú, a felperes és a II. r. alperes által kötött szerződés a később a II. és V. r. alperesek között létrejött szerződés érvényességét, az I.r. alperes által az V. r. alperes részére történő teljesítés jogszerűségét nem zárta ki, ezért alaptalannak ítélte az I.r. alperes marasztalására irányuló 160,105.215 Ft és járulékai megfizetése iránti keresetet.

Az 50,000.000 Ft kölcsön és járulékai tekintetében a II.r. alperessel szembeni keresetet külön végzésben elkülönítette, evonatkozásban a pert megszüntette és az elsőfokú bíróságnak az 50,000.000 Ft megfizetése iránti keresetet a II.r. alperessel szemben elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezte.

A III. és a IV. r. alperesekkel szemben e kereseti kérelmet érdemben bírálta el és azt az elsőfokú bírósággal egyezően alaptalannak találta. Megállapította, hogy a felperes ezen keresetet négy szerződésre alapította, amelyek közül kettőt a

másodfokú eljárásban csatolt be, így e szerződések a Pp. 235. §-ának (1) bekezdése szerint bizonyítékként nem voltak figyelembe vehetők. A másik két szerződés pedig nem bizonyította, hogy a felperes a hitelt ténylegesen folyósította, ezért a III. és a IV. r. alperessel szemben a keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyta.

A jogerős ítélet ellen a felperes és a III. r. alperes nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet.

A felperes felülvizsgálati kérelmében - tartalma szerint - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, az I.r. alperes 160,105.215 Ft-ban és ennek 2003. október 1-től járó késedelmi kamatában; a III. és a IV. r. alperesek 50,000.000 Ft-ban és annak 2001. október 1-től 2004. január 31-ig évi 8 %, 2004. február 1-től a kifizetés napjáig "a törvényes mértékű" késedelmi kamatában való egyetemleges marasztalását kérte.

A másodfokú bíróság által elkövetett jogszabálysértést a Ptk. 328. és 329. §-ban, a 4. §-ának (1) bekezdésében, a 242. §-ának (1) bekezdésében, és az 523. §-ának (1) bekezdésében foglaltak megsértésében jelölte meg.

Vitatta, hogy engedményezési szerződés esetén az alanyváltozás a kötelezett értesítésével következik be. Állította, hogy az engedményezett követelés az engedményezési szerződés aláírásával átszáll az új jogosultra, azt követően a régi jogosult az engedményezés tárgyával érvényesen nem rendelkezhet. A perbeli esetben a II.r. alperes a perbehozott követelést 2002. november 28-án a felperesre átruházta, ezért 2002. december 18-án az V. r. alperesnek azt újból már nem értékesíthette, ezért a II. és V. r. alperesek által kötött engedményezési szerződés mint jogszabályba ütköző szerződés a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése szerint semmis.

Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az I. r. alperesnek a felperestől származó értesítés kézhezvételét követően tanúsított magatartását. A felperes által megküldött engedményezési szerződés kézhezvételével bizonytalanná vált a jogosult személye, a jogosult személyének tisztázásig az I.r. alperes a követelést bírói letéttel teljesíthette volna.

Az 50,000.000 Ft összegű hitellel kapcsolatban vitatta, hogy a kölcsön folyósítását nem bizonyította. Állította, hogy a 2000. szeptember 19-én kötött hitelszerződés 1. és 5. pontjának összevetéséből megállapítható a folyósítás megtörténte azaz, hogy a tartozás már az okirat aláírásakor is fennállt. Az alperesi nyilatkozat tehát a II-IV. r. alperesek részéről tartozás-elismerésnek minősül. A Ptk. 242. §-ának (1) bekezdése szerint ezzel a bizonyítási teher megfordult, a III. és a IV. r. alpereseknek mint egyetemleges adóstársaknak kell bizonyítaniuk,

hogy megfizették a tartozást, illetőleg az bármely okból nem áll fenn.

A III. r. alperes az ítélet indokolása ellen nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Kérte annak megállapítását, hogy a 2002. november 28-ai okiratba foglalt nyilatkozat nem minősül engedményezési szerződésnek és a 2003. január 14-ei emlékeztető sem tekinthető a fenti szerződés módosításának. A másodfokú bíróság ítéletének indokolása sérti a Ptk. 328. §-át, a Pp. 206. §-át és a 221. §-át.

Álláspontja szerint a másodfokú bíróság törvénysértően értelmezte a 2002. november 28-án kelt engedményezési szerződés elnevezésű okiratot. Abból ugyanis nem volt megállapítható, hogy milyen összegű követelés engedményezése történt. Az engedményezőnek általánosságban az összes jövőben keletkező követelés engedményezésére vonatkozó nyilatkozata nem tekinthető érvényes engedményezésnek.

Hivatkozott arra, miszerint az okirat nem tartalmazza, hogy melyik félnek kell a szerződést a kötelezettnek bemutatni teljesítés végett. A II. r. alperes és az I.r. alperes között 2002. november 26-án létrejött szállítási szerződésben egyébként is kikötötték, hogy bármilyen engedményezés csak akkor hatályos az I.r. alperessel szemben, ha az értesítés a II.r. alperestől származik. Álláspontja szerint a körülményekből egyértelműen következik, hogy a felek szándéka a 2002. november 28-ai szerződés megkötésekor nem engedményezésre irányult, hanem arra, hogy a felperes hitelhez jusson. Teljesen bizonytalan volt, hogy a felperes mennyi árut szállít a II.r. alperesnek, és a II.r. alperesnek egyéb forrásból mennyi árut kell beszereznie az I. r. alperes megrendeléseinek kielégítése céljából. Ilyen körülmények között senki sem hajlandó "az I.r. alperestől származó" teljes bevételét egy olyan szállítóra engedményezni, aki az árualapnak csak egy részét fedezi.

Hivatkozott arra, hogy a felperes a II.r. alperes engedményezése folytán a S Kft-től többszáz-milliós követeléshez jutott. Végül előadta, hogy a 2003. január 14-ei emlékeztető nem hat ki az engedményezési szerződés jogi megítélésére.

A III. és IV. r. alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályban tartását kérték. A III. r. alperes előadása szerint a felperes felülvizsgálati kérelme elkésett.

A felperes a III. r. alperes felülvizsgálati kérelmére tett észrevételében a jogerős ítélet vonatkozó indokolási rendelkezéseinek hatályban tartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróság ítéletét a felülvizsgálati kérelmek keretei között vizsgálta felül és a jogerős ítéletet a felhozott okokból nem találta jogszabálysértőnek.

Alappal hivatkozott a III. r. alperes arra, hogy a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése értelmében a fél a jogerős határozat indokolása ellen is jogosult felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni. Ezért a Legfelsőbb Bíróság érdemben vizsgálta a III. r. alperes felülvizsgálati kérelmét, mely kizárólag a jogerős ítélet indokolásának azt a részét támadta, amely a 2002. november 28-ai megállapodás jogi minősítését érintette.

A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint a perben eljáró bíróságok helyesen minősítették a felperes és a II.r. alperes között 2002. november 28-án létrejött megállapodást engedményezési szerződésnek. A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá, miszerint a szerződésből megállapítható volt, hogy a II.r. alperes az I.r. alperessel 2002. november 26-án megkötött szállítási szerződésből eredő jövőbeli vételár követelését engedményezte a felperesre. A Ptk. 328. §-ának (2) bekezdése nem tiltja a jövőben keletkező követelések engedményezését, tehát azok átruházásának érvényessége nem kérdőjelezhető meg. Más kérdés, hogy a Ptk. 205. §-ára figyelemmel az engedményezés tárgyában a feleknek határozottan meg kell állapodniuk. A perbeli esetben a lényeges kérdésekben megtörtént a megállapodás; a felek megjelölték, hogy milyen jogviszonyból keletkezik a II.r. alperesnek követelése. A Ptk. 205. §-ának (2) bekezdése szerint a feleknek nem kell megállapodniuk olyan kérdésekben, amelyeket jogszabály rendez, ezért a feleknek nem kellett arról rendelkezniük, hogy a kötelezettet az engedményezésről értesíteni kell, illetve melyiküknek kell azt megtennie, azt ugyanis bármelyikük megtehetette.

A III. r. alperes azzal is érvelt, miszerint az ügyletkötés körülményeiből megállapítható, hogy a felek akarata nem irányult engedményezésre. Az alperes ezzel azt állítja, hogy a szerződés színlelt volt, tehát a Ptk. 207. §-ának (6) bekezdése szerint semmis. A felperes tagadásával szemben a III.r. alperes által hivatkozott körülmények nem utalnak arra, hogy a felek akarata nem irányult a követelés átruházására. A II. r. alperes a szállítási szerződésből eredő, az I.r. alperessel szemben keletkező valamennyi követelését engedményezte a felperesre, olyan módon, hogy a II.r. alperes által az I. r. alperes felé benyújtott számlákat az I.r. alperes a felperes felé tartozott megfizetni. A követelés átruházása a felperesre visszterhesen történt, a II.r. alperesnek a felperessel szembeni tartozása kiegyenlítésére szolgált.

A 2003. január 14-ei emlékeztetőben foglaltak figyelmen kívül hagyásával is megállapítható, hogy az engedményezésre 2002. novemberében sor került, ahogy azt a III. r. alperes felülvizsgálati kérelmében előadta.

A Legfelsőbb Bíróság a felperes felülvizsgálati kérelmét is érdemben vizsgálta.

Alaptalanul állította ugyanis a III. r. alperes, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmét elkésztetten nyújtotta be. Az iratokból megállapítható, hogy a felperes a jogerős ítéletet 2010. március 31-én vette át, így a felülvizsgálati kérelem benyújtására nyitva álló 60 napos határidő 2010. május 30-án járt le. A felperes felülvizsgálati kérelmét 2010. május 31-én nyújtotta be. A Pp. 103. §-ának (2) bekezdése szerint a napokban megállapított határidőbe a kezdő nap nem számít bele. A (4) bekezdés értelmében ha a határidő utolsó napja munkaszüneti napra esik, a határidő csak az azt követő legközelebbi munkanapon jár le. A perbeli esetben a határidő utolsó napja - 2010. május 30-a - vasárnapra esett, ezért a következő napon május 31-én benyújtott felülvizsgálati kérelem határidőben benyújtottnak tekintendő.

A felperes felülvizsgálati kérelmében egyrészt támadta az I.r. alperessel szembeni keresetének elutasítását.

A Legfelsőbb Bíróság e vonatkozásban rögzíti, hogy a felperes az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésében, majd annak 2010. február 18-ai pontosításában egyebek mellett azt is előadta, hogy az I.r. alperes kötelezésének hiányában a III. r. alperes marasztalását kéri, illetve az I. vagy a III. r. alperes marasztalásának elmaradása esetén elsődlegesen a Ptk. 379. §-ának (1) bekezdése alapján, másodlagosan, kezesként a Ptk. 330. §-ának (1) bekezdése alapján kéri a II.r. alperes kötelezését a 160,105.215 Ft nagyságú tőkeösszeg erejéig. A II. r. alperesnek a kamatokban való marasztalását nem kérte.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a Ptk. 328-329. §-ára történő hivatkozással kérte az I.r. alperes marasztalását a 2002. november 28-án kelt engedményezési szerződés alapján. A II. r. alperes vonatkozásában semmilyen előadást nem tett, nem támadta, nem sérelmezte, hogy a II.r. alperes marasztalására a Ptk. 379. §-ára hivatkozással került sor.

A 2010. október 26-án megtartott felülvizsgálati tárgyaláson a bíróság kérésére először úgy nyilatkozott, hogy "felülvizsgálati kérelme a II. r. alperessel szembeni marasztalást nem érinti", majd később álláspontját megváltoztatva arra hivatkozott, hogy fellebbezésében is vagylagosan kérte a II.r. alperes marasztalását. Ugyanakkor a Legfelsőbb Bíróság felhívására nem tudta megjelölni, hogy a 60 napon belül írásban benyújtott felülvizsgálati kérelmének mely részéből következik, hogy felülvizsgálati kérelme a II.r. alperesre vonatkozó jogerős ítéleti rendelkezésre is kiterjedne.

A Legfelsőbb Bíróság a fentiek figyelembe vételével a felülvizsgálati kérelem tüzetes vizsgálta alapján azt állapította meg, hogy a felperes felülvizsgálati kérelme nem érintette a II.r. alperes marasztalásával kapcsolatos ítéleti rendelkezést, illetve annak indokolását.

Arra helyesen hivatkozott a felperes, hogy a követelés nem az adós értesítésével, hanem az engedményezéssel száll át az engedményesre. Erről egyértelműen rendelkezik a Ptk. 329. §-ának (1) bekezdése: "az engedményezéssel az engedményes a régi jogosult helyébe lép...". Tehát a jogutódlás a szerződés megkötésével bekövetkezik. Az engedményezés hatásai azonban az adóssal szemben csak akkor állnak be, ha arról értesítést kap, ami azt jelenti, hogyha az engedményezésről nem értesül joghatályosan teljesíthet az engedményezőnek (az eredeti jogosultnak) annak ellenére, hogy a jogutódlás már bekövetkezett, a követelésnek új jogosultja van.

A Ptk. 117. §-ának (1) bekezdése jelen jogvita elbírálásánál nem irányadó az a dolog tulajdonjogának átruházással történő megszerzésére vonatkozik. A Ptk. 94. §-ának (1) - (2) bekezdése értelmében a tulajdonjog tárgya a birtokba vehető dolog és a tulajdonjog szabályait megfelelően a pénzre, az értékpapírokra és a dolog módjára hasznosítható természeti erőkre kell alkalmazni. Ebből pedig az következik, hogy a követelés nem a tulajdonjog tárgya, annak megszerzéséhez a jogcímen felül nincsen szükség - de nincs is lehetőség - a követelés birtokba adására (Ptk. 117. § (2) bekezdés). A követelés a kötelmi jogviszonyból eredő jogosultság, az engedményezés pedig a jogosulti pozícióban alanyváltozást eredményez. A Ptk. 330. §-ának (2) bekezdése szerint alkalmazandó 369. §-ára tekintettel az engedményező szavatol azért, hogy a követelés fennáll és arra nincsen harmadik személynek olyan joga, amely a követelés megszerzését akadályozza vagy korlátozza. A jogszavatosság jogkövetkezményei azonban az engedményező és az engedményes közötti jogviszonyban alkalmazhatók, így a jogszavatosság, ennek jogkövetkezményei a felülvizsgálati eljárás tárgyát nem képezték.

A perbeli esetben az volt a jogkérdés, hogy az I.r. alperes jogszerűen teljesített-e az V. r. alperesnek vagy azt csak a saját veszélyére tehetette a kétszeri fizetés kockázatával.

Engedményezés esetén a teljesítés csak akkor szünteti meg a tartozást, ha az adós értesítés hiányában a régi jogosultnak teljesít, vagy az engedményezőtől kapott értesítés után, illetve az engedményestől származó értesítés esetén az engedményezés megtörténtének igazolása után az új jogosultnak teljesít (Ptk. 328. § (4) bekezdés). Ez a jogszabályhely tehát arra az estre van modellezve, amikor a régi vagy az új jogosult személye a vitatott és nem az a kérdés, hogy az új jogosultként jelentkező személyek közül kit illet meg a követelés. Az I.r. alperest mint kötelezettet a II.r. alperes mint engedményező 2002. december 18-án értesítette arról, hogy a 2002. november 26-án kötött szerződésükből eredő követelését az V.r. alperesre engedményezte. Önmagában ezen értesítés alapján - az engedményezési szerződés tartalmának ismerete nélkül is - az I.r. alperes joghatályosan csak az V.r.

alperes részére teljesíthetett. Az I.r. alperes az első értesítést követően, több hónappal később, a felperestől mint engedményestől arról értesült, hogy ő szerezte meg a II.r. alperestől a követelést és ezt egy korábban létrejött engedményezési szerződéssel kívánta igazolni, melynek a létrejöttét, illetve érvényességét a II.r. alperes - az I.r. alperessel is közölve - vitatott. Az tehát nem volt vitás, hogy a követelés már nem a régi jogosultat (az engedményezőt) illeti meg, az engedményező értesítéséből kitűnően az új jogosult azonban nem a felperes, hanem az V.r. alperes lett. A Ptk. már hivatkozott 328. §-ának (4) bekezdése szerint az I.r. alperes adósnak az első (a korábbi) engedményezőtől származó, majd általa ismételten megerősített értesítésének megfelelően kellett teljesíteni, amely teljesítéssel megszűnt a tartozása. Ebből pedig az is következik, minthogy nincsen törvényes lehetőség arra, hogy a bíróság az I.r. alperest a felperessel szemben fizetésre kötelezze, ezért a felperesnek a II.r. alperessel szembeni követelése fennmaradt, amelynek teljesítésére a felperessel kötött szerződés alapján a II.r. alperes köteles. Ezt a jogerős ítéleti döntést a felperes felülvizsgálati kérelmében nem sérelmezte, törvényes voltát nem vonta kétségbe.

Alaptalannak találta a Legfelsőbb Bíróság a felperesnek a III. és IV. r. alperesekkel szemben az 50,000.000 Ft és járuléкаи megfizetésével kapcsolatos felülvizsgálati kérelmét is.

A felperes előbb azt adta elő, hogy az 50,000.000 Ft-ot készpénz hitelként nyújtotta a II., III. és IV. r. alpereseknek, majd arra hivatkozott, hogy ez a közötte és a II.r. alperes között 500.000 DEM nyújtására vonatkozó szerződés elszámolásából visszamaradt alperesi tartozás. A perben sem az 500.000 DEM áruhitel elszámolására és abból 50,000.000 Ft követelés fennmaradására sem pedig ugyanilyen összegű készpénzhitel nyújtására nem állt rendelkezésére semmiféle bizonyíték.

A felülvizsgálati kérelemben a felperes bizonyítékként már kizárólag a 2000. szeptember 19-én kelt kölcsönszerződésre hivatkozott azt állítva, hogy e szerződés tartozás elismerést tartalmaz a III. és IV. r. alperesek részéről. A felperes által hivatkozott szerződéses rendelkezéseket így a szerződés 1. és 5-7. pontjaiban foglaltakat a másodfokú bíróság ítélete részletesen elemezte és az ezzel kapcsolatban kifejtettekkel a Legfelsőbb Bíróság maradéktalanul egyetért, azt megismételni nem kívánja. A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint is a III. IV. r. alperesek nem tettek e szerződésben tartozáselismerő nyilatkozatot az 50,000.000 Ft-os forgóeszköz finanszírozási hitel tekintetében. A szerződés 5. pontjában foglaltak sem önmagukban, sem a szerződés egyéb pontjai tükrében nem tekinthetők ilyen tartalmúnak, ahogy arra a másodfokú bíróság helyesen rámutatott. Mivel tartozás elismerésre a III-IV. r. alperesek részéről nem került sor, a bizonyítási teher a Ptk. 242. §-a szerint nem fordult meg.

A Ptk. 523. §-ának (1) bekezdése és a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése szerint a hitel folyósítását, valamint, hogy a III. IV. r. alperesek adóstársi minősége az 50,000.000 Ft tartozásra kiterjedt a felperesnek kellett bizonyítania. A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint sem iratellenesnek, sem a logika alapvető szabályaival ellentétesnek nem tekinthető, a perben eljáró bíróságok azon egyező mérlegelése, hogy a felperes bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni, a bizonyítatlanság következményeit magának kell viselni.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.505/2009/18. számú ítéletét a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

A felperes és a III. r. alperes felülvizsgálati kérelme is sikertelen volt, ezért a felperes a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése, illetve a III. r. alperes tekintetében a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése szerint köteles az I. és IV. r. alperesnek a felülvizsgálati eljárással okozott költségét, a III. r. alperesnek pedig - a III. r. alperes sikertelen felülvizsgálati kérelmére tekintettel - a különbözetként mutatkozó felülvizsgálati részperköltségét megfizetni.

Az I., III. és IV. r. alperesek felülvizsgálati perköltsége a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a/, b/ és c/ pontja, valamint (5) és (6) bekezdése szerint felszámítható, az ÁFA-t is tartalmazó ügyvédi munkadíjat foglalja magában.

Budapest, 2010.november 2.

**Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke,
Gyöngyösiné Dr. Gyugyei Klára s.k. előadó bíró,
Dr. Lőrincz Györgyné s.k. bíró**